

Rada Kultury we Wrocławiu

Raport podsumowujący dyskusję o Radzie Kultury podczas warsztatów „Kultura-Obecna!” w Narodowym Forum Muzyki z dnia 25 marca 2017 oraz podczas debaty „Jaka Rada Kultury?” w Centrum Historii Zajezdnia z dnia 27 marca 2017 roku

I. Rada Kultury obecna w zapisach projektu Strategii Rozwoju Kultury w perspektywie 2020+

Zapisy dotyczące Rady Kultury zawarte w projekcie Strategii Rozwoju Kultury w perspektywie 2020+ pojawiają się w całym dokumencie kilkakrotnie. Najbardziej rozbudowany opis znajduje się w końcowej części strategii, poświęconej monitoringowi realizacji zadań programowych. Niemniej przegląd wszystkich fragmentów odwołujących się do Rady Kultury pozwala zobaczyć opis Rady Kultury, która jako ciało konsultacyjne ma stać się w głównej mierze podmiotem odpowiedzialnym za koordynację wdrażania zapisów przedmiotowej strategii, w tym ich monitoring i ewaluację (por. fragment str. 27, 32, 43). Rada ma być ciałem interdyscyplinarnym i międzysektorowym (por. fragment str. 26 i 43). Ma być platformą tworzenia długofalowej wizji rozwoju kultury we Wrocławiu, platformą współpracy władz miasta z dyrektorami wrocławskich instytucji kultury (tamże), umocowaną przy Prezydencie Miasta (por. fragment str. 27). Radzie Kultury stawia się również zadanie integracji środowiska wrocławskiej kultury wokół zadań strategicznych oraz rozwijanie idei dialogu i forum partycypacji społecznej w obszarze kultury. (por. fragment str. 43, w nim zapisano szczególne zadania Rady Kultury).

Poniżej wszystkie fragmenty projektu strategii odnoszące się do Rady Kultury:

Programowanie oraz realizacja działań wynikających ze Strategii kultury będą uzgadniane stosownie do potrzeb i wymogów z innymi obecnie tworzonymi dokumentami strategicznymi, w tym ze Strategią Wrocław 2030, Strategią rozwiązywania problemów społecznych oraz przedmiotowymi politykami miejskimi. Zadanie koordynacji działań w tym zakresie powierzone zostanie Radzie Kultury w ramach cyklicznych przeglądów strategicznych. (Strategia Rozwoju Kultury w perspektywie 2020+, str. 5)

*Brak partnerstwa i dialogu pomiędzy urzędnikami (władzą) a przedstawicielami świata kultury w wielu obszarach: od drobnych decyzji po strategiczne konsultacje dotyczące polityki kulturalnej Wrocławia, jest jednym z największych diagnozowanych deficytów. **Do najpilniejszych potrzeb należy stworzenie uzgodnionej platformy współpracy** (np. w postaci społecznej rady kultury, międzysektorowej i interdyscyplinarnej) **władz miasta i dyrektorów wrocławskich instytucji kultury dla tworzenia długofalowej wizji rozwoju kultury we Wrocławiu**, wraz z założeniami monitoringu i oceny sposobów wydatkowania środków na kulturę. Obok tego istotne jest wypracowanie i wdrożenie takich mechanizmów finansowania. . (Strategia Rozwoju Kultury w perspektywie 2020+, str. 26)*

[...] Po trzecie, istnieje potrzeba stworzenia ciał konsultacyjnych na bieżąco wspierających (ewaluujących i organizujących) działania magistratu w zakresie polityki kulturalnej, np. radę ds. kultury przy Prezydencie Miasta. Uzupełnieniem jej działań mogłaby być Grupa Dialogu Społecznego ds. kultury i / lub zespoły merytoryczne odpowiedzialne za część decyzji. (Strategia Rozwoju Kultury w perspektywie 2020+, str. 27)

W toku realizacji Strategii wszystkie proponowane zadania staną się przedmiotem analizy, szacowania ryzyk, działań optymalizacyjnych itp. Analiza stanu realizacji zadań, w ramach przeglądu strategicznego, to jedno z zadań przewidzianych dla Rady Kultury. (Strategia Rozwoju Kultury w perspektywie 2020+, str. 32)

*Strategia nie zakłada szczegółowego harmonogramu realizacji zadań związanych z osią czasu. Ważne jest aby w okresie programowania rozwoju wrocławskiej kultury 2017-2020+ podjąć konkretne działania w obszarze celów strategicznych poprzez wskazane działania programowe. Monitoring ich realizacji odbywać się będzie w cyklu rocznym przy zastosowaniu reguł partycypacyjnych – poprzez konsultację środowisk wrocławskiej kultury. W tym celu powołana zostanie **Rada Kultury**, której skład i zadania zostaną dostosowane do wymogów jakie stwarza proces realizacji wymienionych celów strategicznych. Ponadto do zadań Rady należy integracja środowiska wrocławskiej kultury wokół zadań strategicznych oraz rozwijanie idei dialogu i forum partycypacji*

społecznej w obszarze kultury. Skład Rady powinien zapewnić w niej udział szerokiego przedstawicielstwa środowisk wrocławskiej kultury w tym:

- przedstawiciela Prezydenta Wrocławia
- przedstawicieli środowisk twórczych
- przedstawicieli animatorów i edukatorów kultury
- przedstawicieli miejskich instytucji kultury
- przedstawicieli Departamentu Spraw Społecznych w tym: Wydziału Kultury, MOPS
- przedstawiciela Wydziału Edukacji
- przedstawiciela BFI
- przedstawicieli sektora NGO działających w polu kultury

Do szczególnych zadań Rady należeć będzie:

- zapewnienie spójności dla podejmowanych działań w obszarze polityki kulturalnej poprzez okresowe sporządzanie przeglądu strategicznego
- wsparcie dla działań na rzecz mecenatu kultury
- konsultowanie planowanych działań strategicznych
- analiza danych monitorujących funkcjonowanie wrocławskiego pola kultury
- merytoryczne wsparcie Wydziału Kultury w programowaniu zadań polityki kulturalnej
- prowadzenie stałego dialogu między podmiotami tworzącymi środowisko twórcze oraz rozwijanie idei partycypacji społecznej w obszarze kultury

W celu zapewnienia sprawności działań Rada będzie mogła spośród swoich członków oraz zaproszonych ekspertów tworzyć zespoły do zadań wynikających z realizacji przyjętej Strategii. Rada przedkładać będzie roczne sprawozdanie ze swojej działalności Prezydentowi Wrocławia. Podjęcie działań inicjujących powstanie Rady powierzone zostanie Dyrektorowi Departamentu Spraw Społecznych. (Strategia Rozwoju Kultury w perspektywie 2020+, str. 43)

II. Informacje zebrane od uczestników warsztatów „Kultura-Obecna!” z dnia 25 marca 2017 roku w NFM

Warsztat był ostatnim z cyklu spotkań konsultacyjnych poświęconych projektowi Strategii Kultury. Dyskusja stolikowa o Radzie Kultury miała na celu skonsultowanie bardziej szczegółowo zaproponowanych w projekcie Strategii zapisów o Radzie Kultury oraz podjęcie próby odpowiedzi na pytania, kto powinien w takiej Radzie Kultury zasiadać i jakie zadania powinna taka rada wykonywać. Uczestnicy w pierwszej kolejności otrzymali od moderatorek informacje, o tym jak działa Wrocławska Rada Pożytku Publicznego, ciało o zbliżonym charakterze konsultacyjno-doradczym do tego, który proponuje projekt Strategii Kultury. Jakie są czynniki sukcesu pracy takiej rady oraz jakie są ryzyka jej funkcjonowania. Następnie pytano o trzy główne kwestie, otrzymując od dyskutujących następujące odpowiedzi:

Po co Rada Kultury we Wrocławiu?

- ➔ Aby współkreować miejską politykę kulturalną, uspołecnić proces podejmowania decyzji. Rada, jako ciało interdyscyplinarne i międzysektorowe powinna być platformą dialogu, wypracowywania wspólnego stanowiska w sferze miejskiej polityki kulturalnej.
- ➔ Aby reprezentować opinie i stanowiska środowiska wobec kreatorów polityk miejskich i osób decyzyjnych, przy jednoczesnym wypracowaniu wspólnego stanowiska członków rady

(wypracowanie konsensusu) bez względu na reprezentowany sektor np. mechanizm wsparcia mecenatu kultury.

- ➔ Rada powinna mieć wpływ na realną sytuację w sektorze kultury np. konkursy na stanowisko dyrektorów instytucji oraz konkursy dotacyjne. Rada powinna mieć wpływ na procedury powoływania składu komisji bądź delegować swoich członków do udziału w komisji konkursowej, ewentualnie wystosować rekomendacje dla kandydatów na dyrektorów.
- ➔ Aby monitorować stan realizacji i wdrażania strategii bazując na danych z ewaluacji – opcja „sprawdzam”. Rada otrzymuje raport z wdrażania strategii opracowany przez podmiot zewnętrzny np. Obserwatorium Kultury.
- ➔ Aby lobbować na rzecz wspierania i wzmacniania jednostek pomocniczych we Wrocławiu (obecność kultury na wrocławskich osiedlach).

Refleksje, pytania i sugestie:

- ➔ Funkcjonowanie rady musi przynieść korzyści UM i środowisku, w przeciwnym razie nie osiągnie się przestrzeni dla dialogu, a jedynie pogłębi konflikt, który i tak jest obecny w środowisku.
- ➔ Troska o stworzenie ciała realnego i sprawczego, nie zaś fasadowego.
- ➔ Czy właściwie rada powinna mieć moc sprawczą czy powinna być jedynie ciałem doradczym?
- ➔ Czy warto/czy powinno się zawęzić obszar działania Rady Kultury do środowisk twórczych z wyłączeniem aspektu partycypacyjnego i lokalnego (rada jako ciało reagujące na sytuację środowiska operatorów i kreatorów kultury)?
- ➔ W jaki sposób rada może uwzględnić potrzeby lokalnych operatorów kultury, kultury zorientowanej na lokalne społeczności, a nie będzie zorientowana jedynie na reakcję na potrzeby środowiskowe (środowisko jest tutaj rozumiane jako sieć dużych, miejskich instytucji kultury oraz środowisko artystyczne) – w jaki sposób możemy włączyć głosy lokalne?
- ➔ Czy z drugiej strony rada nie powinna rozszerzyć obszaru swojego działania i włączyć w nie np. kultury fizycznej?
- ➔ Określenie obszarów wpływu Rady w regulaminie/dokumencie powołujących Radę, wskazanie gdzie rekomendacje Rady są wiążące dla UM i/lub kreatorów i operatorów sektora kultury.
- ➔ Rada powinna mieć określone uprawnienia, co do opiniowania konkursów, budżetu, kluczowych projektów w sektorze kultury – to oznacza także włączenie w radę osób reprezentujących UM, które mają moc sprawczą.
- ➔ Opinie rady powinny być kluczowe dla procesu podejmowania decyzji przez UM, aby zbudować sytuację, w której decyzyjność zostaje przekierowana z UM w kierunku środowiska.

Kto powinien zasiadać w Radzie Kultury?

- ➔ W Radzie Kultury powinno zasiadać ok. 15 osób, w tym reprezentanci organu wykonawczego, Prezydenta Miasta: 3 osoby, reprezentanci organu stanowiącego, Rady Miejskiej: 3 osoby i 9 osób ze strony społecznej – środowiska kultury (twórcy niezrzeszeni, NGO, reprezentanci aktywności lokalnych).
- ➔ Kandydaci do Rady Kultury powinni chcieć stać się jej aktywnymi członkami, powinni odznaczać się odpowiedzialnością (mieć na uwadze szeroko rozumiany interes środowiska) oraz zaangażowaniem. Praca w Radzie wymaga szeregu kompetencji: prowadzenia dialogu, opiniowania dokumentów. Radni muszą być przygotowani do spotkań. Warto opracować profil kandydata i określić w nim konieczne predyspozycje.
- ➔ Praca Rady to cykliczne spotkania. To praca społeczna.
- ➔ Do zaproponowanego składu Rady w strategii powinni dołączyć artyści (nie zawsze są zaangażowani w działalność NGO bądź niekoniecznie są tłumnie reprezentowani podczas spotkań środowiskowych).
- ➔ Posiedzenia rady mają mieć charakter otwarty, dostępne dla wszystkich.
- ➔ Rada powinna móc powoływać zespoły robocze (eksperckie), być wspierana pracą takich zespołów, które przygotowywałyby dla Rady Kultury gotowe rozwiązania/ stanowiska do zaopiniowania.

- ➔ Osoby wybrane do Rady Kultury powinny mieć tak duże poparcie środowiskowe w swojej dziedzinie, że bez trudu będą mogły zwołać grupę roboczą, z którą będą pracować nad określonym tematem

Refleksje, pytania i sugestie:

- ➔ Czy można zawęzić obszar działania rady kultury do środowisk twórczych z wyłączeniem aspektu partycypacyjnego i lokalnego – Rada Kultury jako ciało reagujące na sytuację środowiska operatorów i kreatorów kultury?
- ➔ Proponowany skład rady w projekcie Strategii Kultury powinien być skorygowany, gdyż miejsca w radzie są głównie zarezerwowane dla reprezentantów miejskich instytucji kultury (w tym BFI, biura prezydenta, departamentu spraw społecznych, wydziału edukacji). Równowaga sił powinna być zachowana, aby uniknąć sytuacji, w której w radzie większość stanowią reprezentanci urzędów bądź podmiotów od UM zależnych finansowo.
- ➔ Rada zaprasza reprezentantów poszczególnych dziedzin i konsultuje z nimi swoje decyzje – wzmacnia to rolę rady w rozwijaniu dialogu środowiskowego (odwołanie do strategii).
- ➔ Rada powinna móc powoływać zespoły robocze, które zajmują się konkretnymi obszarami. Jest to propozycja struktury uwzględniająca różnorodność środowiska, wielość grup i zagadnień.
- ➔ Troska o sposób wyboru członków Rady, szczególnie reprezentantów strony społecznej: powoływanie czy wybieranie (głosy środowiska).

Zadania Rady Kultury

- ➔ Funkcja „Sprawdzam” Rada koordynuje i opiniuje monitoring i ewaluację wdrażania Strategii Kultury.
- ➔ Rada aktualizuje zapisy Strategii. Uzgadnia wizje rozwoju kultury we Wrocławiu. Wyznacza kierunki działania.
- ➔ Zauważa problemy.
- ➔ Opiniuje oraz wspiera (poprzez powoływanie grup roboczych) proces tworzenia rozwiązań dla najbardziej istotnych zagadnień dla środowisk kultury w mieście m.in. rozwiązanie wsparcia mecenatu kultury.
- ➔ Wzmacnia mechanizm partycypacji w miejskiej polityce kulturalnej.
- ➔ Wypracowuje przejrzyste procedury/ standardy współpracy finansowej m.in. finansowania zadań z zakresu kultury ze środków publicznych, udzielania grantów oraz pozafinansowej np. udzielania informacji zwrotnej, tworzenia grup roboczych etc.

III. **Rekomendacje dla Wrocławia w sprawie powołania Rady Kultury z debaty „Jaka Rada Kultury?” w Centrum Historii Zajezdnia z dnia 27 marca 2017 roku**

Na stronie internetowej: <https://www.facebook.com/pg/wroclawrozmawia/videos/> jest dostępne nagranie całej debaty, stąd w tej części raportu rekomendacje dotyczące powołania Rady Kultury.

- ➔ Należy się dobrze zastanowić, czy Wrocław potrzebuje Rady Kultury. Należy najpierw wiedzieć **po co, w jakim celu ta Rada Kultury ma zostać powołana.**

- ➔ Programy kandydatów do rady powinny być publiczne, dlatego też cel z którym to ciało jest powoływane musi być jasny. Kandydaci muszą wiedzieć do jakiego ciała się zgłaszają i czego się od nich oczekuje.
- ➔ Jeżeli nie ma celu, to jest to scenariusz na tkwienie w klinczu, warto się zastanowić czy ta rada musi być powołana przez Prezydenta Wrocławia.
- ➔ Należy określić zadania i zasady funkcjonowania takiej rady. To podstawa w działaniu takiego ciała.
- ➔ Wybory do Rady muszą być przejrzyste.
- ➔ Warto wypracować własną metodę tworzenia i funkcjonowania Rady, która nie zwiedzie was na ścieżkę braku sprawczości.
- ➔ Rada Kultury nie może być zakładnikiem strategii kultury. Nieustająco naraża się na brak satysfakcji, brak sprawczości i frustracje.
- ➔ Należy w funkcjonowaniu Rady Kultury uwzględniać radnych miejskich, oni też powinni mieć w niej swoich reprezentantów.
- ➔ Rada Kultury powinna mieć silny mandat doradczy, jest wiele zadań/ obszarów, które mogą być konsultowane pomiędzy radą a prezydentem, należy je dookreślić. Modeli działania rad jest wiele: od słupskiego po model gdański, żadne z nich w całości nie są satysfakcjonujące.
- ➔ Dla Wrocławia model, w którym rada tłumaczy potrzeby mieszkańców prezydentowi, a mieszkańcom cele polityki kulturalnej prezydenta.
- ➔ Rada musi być zwornikiem, w której można wydyskutować pewne problemy, powinna reprezentować interes środowiska kultury wobec prezydenta i prezydenta wobec środowiska kultury. Rada Kultury deleguje członków komisji konkursowych, to oczywiste. Istota jest w równowadze, możliwości rozwiązania problemów, takiego ciała dzisiaj nie ma, jeśli idzie o spory, to jest to problem braku możliwości arbitrażu lub braku akceptacji arbitrażu.
- ➔ *Po co nam Rada Kultury? Aby spełnić FUNKCJĘ PSYCHOTERAPEUTYCZNĄ, dajcie ją zrobić nawet jeśli to będzie twór niedoskonały i w perspektywie czasu nie spełni swoich założeń i pokładanych w niej nadziei. Jeśli chodzi o relacje: środowiska twórcze i urzędnicy miejscy, to doszliśmy do ściany po ESK, jest bardzo duże rozczarowanie, na tych debatach ono nie jest czytelne choć nieobecność wielu osób jest wymowna. Potrzebujemy tej Rady, aby od czegoś zacząć uzdrawianie tych relację. Byłby to dobry gest z obu stron do budowania poprawnych relacji.* (Cytat z wypowiedzi na zakończenie debaty.)

Oprac. A. Bulicz i K. Mróz